

Kjære alle sammen

På denne dagen i 1945 var vi igjen et fritt land etter fem år med tysk okkupasjon. Friheten ble feiret i gatene, og de som opplevde det, forteller om en helt uvirkelig glede. Det er gleden og takknemmeligheten over å leve i et fritt og fredelig demokrati vi løfter frem hvert år den 8. mai – på frigjørings- og veterandagen.

Parallelt med glede var det mange nordmenn som i mai 1945 kjente på sorg og savn. Det var også uvisshet for fremtiden, og minner om ugjæringer det var umulig å glemme. Den dag i dag kaster vonde hendelser fra krigsårene mørke skygger. Krig setter varige spor, i samfunn, enkeltmennesker og familier.

Da freden kom i 1945, var det som følge av samarbeid og lojalitet, innad i Norge og mellom allierte land. Det Norge som ble bygget opp igjen etter krigen, er blitt et av verdens beste og tryggeste land å bo i. Når vi kjenner på gleden over vår egen frihet og velstand, er vi samtidig smertelig klar over krig og urettferdighet i andre land. Alle som har opplevd krig, enten under 2. verdenskrig her hjemme, eller ute på oppdrag for Norge i nyere tid, lever særlig tett på denne realiteten.

I dag arbeider tusenvis av norske kvinner og menn i tjeneste for landet både med å opprettholde vårt hjemlige forsvar og ute i verdens urolige hjørner, for å bidra til stabilitet og trygghet – demokratiutvikling, fred og frihet. Verdier vi må dyrke og beskytte, og ikke kan ta for gitt. Noen var villige til å ofre alt for disse verdiene under 2. verdenskrig – og noen er villige til å ofre alt for dem som er frarøvet sin frihet og trygghet i vår tid.

Nylig mottok jeg et brev fra Norges veteranforbund for internasjonale operasjoner, sammen med denne jakkenålen – denne blåveisen som jeg har på meg i dag. Inskripsjonen sier «Alle ga noe – noen ga alt».

Jeg er glad for at 8. mai gir oss som storsamfunn anledning til å virkelig takke og hedre alle veteraner for deres innsats, og jeg bærer denne blåveisen med ydmykhet for alt jeg vet og alt jeg ikke vet om hva den symboliserer.

I år som i fjor må vi markere frigjørings- og veterandagen mer eller mindre i stillhet. Vi legger ned kranser ved minnstedene våre – ved Hurum kirke, ved russerleiren, Røyken kirke og Asker kirke. Dessverre skjer det uten program og uten publikum.

Det aller største savnet i dag er likevel at vi ikke kan gjennomføre den årlige mottakelsen for veteraner og deres nærmeste på rådhuset.

Mottakelsen avholdes annenhver gang i Asker og Bærum, og er en høytidelig, men først og fremst veldig hyggelig kveld, som har ført med seg mange verdifulle innblikk og gode samtaler.

Kanskje mer enn jeg savner de kjente og kjære tradisjonene akkurat i dag, har veteranene selv savnet verdifulle treffpunkt og fellesskap, som er satt på vent på grunn av pandemien. Betydningen av å være sammen med andre som har liknende opplevelser og erfaringer kan ikke overvurderes. Det kan heller ikke betydningen av anerkjennelse og respekt fra oss som ikke har det.

8. mai vil for alltid være en viktig dag, også for oss som kun har opplevd fred. Krigsårene og frigjøringsdagen i 1945 har preget den norske folkesjelen, og nye generasjoner må også bli minnet om at frihet ikke kan tas som en selvfølge, og at det krever innsats å bevare den.

Jeg håper mange benytter anledningen til å heise flagget i dag, og til å ta litt tid til å tenke over og snakke om betydningen av 8. mai, og til å minnes veteranene våre med takknemlighet.

Gratulerer med dagen.